

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De dono Scientiæ. Pars V.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46132)

rati spiritus, quæ laqueos diaboli euadit: pietas verò māsuetudini. vnde dicit Aug. In timore cor contritum & humiliatum sacrificatur Deo. Vnde ascenditur ad pietatem vt nō resistatur voluntati eius vt dicatur. Nō quod ego volo, sed quod tu. In timore Dei. Beati pauperes spiritu. In pietate verò, Beati mansueti. Et secundum veteratē misericordia & veneratio sanctorum cōcomitantur se. Misericors enim Deum veneratur in paupere: im-misericors verò Deū in paupere despicit. Pro. 14. Qui calūniatur egētem, exprobrat factori suo: honorat autē eum, qui miseretur pauperis. Honorātur etiā angeli in pauperibus, quum pauperes honorātur propter angelos eis ad custodiā deputatos, & contēnūtur angeli in contēptu pauperū. Matt. 18. Videte ne contēnatis vnum ex his pusillis. Dico enim vobis, quia angeli eorum in cęlis semper vidēt faciem Patris mei, qui in cęlis est. ¶ Et notandū, quòd aliquibus videtur pietas prout est donū, differre à misericordia in hoc, q̄ pietas respicit spirituale necessitatem, misericordia verò respicit corporale necessitatem. Occasiones verò sic distinguendæ sunt, ex eo, quod dicit gl. super illud 1. Tim. 4. Pietas ad omnia utilis. Omnis summa disciplinæ Christianæ cōsistit in pietate & misericordia. Connumerātur enim ibi misericordia & pietas tanquam diuersa. Aliquibus etiam videtur quòd pietas releuādo miseriam proximi procedat ex principiis fidei, misericordia verò procedat ex principiis iuris naturalis. ¶ Misericordia dat pauperi eleemosynam, quia frater noster est naturalis eiusdem speciei nobiscū: pietas verò dat eleemosynā, quia filius Dei est, vel mēbrū corporis Christi: vel quia Christus reputat sibi fieri quod sit pauperibus. De misericordia & veneratione sacrarū rerū & creatoris & creaturarū, habitū est in tractatu de Iustitia: idē de dono pietatis breuiter hic pertrāsim.

De dono Scientiæ.

PARS V.

Scientia, prout donum est, sic videtur posse describi: Scientia est humanarum rerū cognitio, saluberrime fidei deseruiens. Et sumitur hæc descriptio ex verbis Aug. 14. li. de Trinitate: Philosophi, inquit, disputātes de sapientia, diffinierunt eam, dicentes: Sapientia est rerum humanarum diuinarumq; scientia. Ego quoque vtrarumq; cognitionē, id est diuinarū & humanarum, & sapientiā & scientiam dici posse non nego, verum iuxta distinctionem Apost. 1. ad Cor. 12. Alij datur sermo sapientiæ, alij autē sermo sciētia. Illa diffinitio diuidenda est, vt rerum diuinarū cognitio propriē sapientia nuncupetur: humanarum verò cognitio, propriē scientiæ nomen obtineat. Nunc quicquid sciri

ab homine potest in rebus humanis, vbi plurimum superuacuae
vanitatis & noxiae curiositatis est. huic scientiae tribuo: sed illud
tatum quo fides saluberrima quae ad vera beatitudinem ducit,
gignitur, nutritur, roboratur, defenditur. Potest etiam sic descri-
bi: Scientia est lumen hominem dirigens in actione vel vsu tem-
poralium. Aug. super 1. ad Cor. 12. Sapientia est in contemplatio-
ne aeternorum, scientia est in actione temporalium. Item Aug.
Distat ab aeternorum contemplatione actio, qua bene vti-
mus temporalibus rebus: & illa sapientiae, haec scientiae deputatur.
Item Aug. in lib. de Trinitate: Haec est, inquit, sapientiae & scien-
tiae recta distinctio, vt ad sapientiam pertineat aeternarum rerum
cognitio intellectualis: ad scientiam vero temporalium rerum,
cognitio rationalis. Aliquibus tamen videtur quod scientia prout
donum est, dicatur cognitio boni & mali. Vnde secundum eos
ad donum scientiae pertinet discernere quae sint vera bona & ve-
ra mala, & quae sint umbrae verorum bonorum & malorum. Item
ad donum scientiae pertinet discernere inter maiora bona & mi-
nora, & maiora mala & minora. Aug. in sermone de Timore &
pietate: Merebuntur scientiae gradum, vt nouerint mala de quibus
fleuerunt, scilicet, mala culpa: & in quo malo sint huius pere-
grinationis & mortalitatis. etiam quum felicitas secularis ar-
det. Item Aug. in lib. de doctrina Christiana, loquens de hac scien-
tia, dicit quod facit hominem interius lamentantem, non exte-
rius se iactantem. Eccl. 1. Qui addit scientiam, addit & laborem.
Et super illud: Beati qui lugent. Matt. 5. dicit gl. 1. ij scientiae spi-
ritu illustratur, vt sciant quibus malis inuoluantur. ¶ Et nota-
ndum, quod mala in quibus sumus in hoc exilio, quae ad donum
scientiae pertinent, quaedam sunt ex parte animae, quaedam ex par-
te corporis, quaedam ex parte proximorum, quaedam ex parte dae-
monum, quaedam ex parte rerum corporalium subiectarum. Ex
parte animae sumus quantum ad vim rationabilem in Aegypto te-
nebrarum, vbi multis plagis percutimur, sicut Aegyptus multis
plagis percussa est. Quantum vero ad vim concupiscibilem, sumus
quasi in mari rubro, vbi varij fluctus concupiscenciarum sibi inuicem
succedunt, vbi etiam sceler & falsedo carnalis voluptatis est.
Voluptas carnalis est velut aqua falsa. sitim prouocans, non se-
dans. Io. 3. Qui biberit ex hac aqua, sitiet iterum. Quatum vero
ad vim irascibilem, sumus in deserto, vbi serpentes ignis sunt,
scilicet mortis ira. In deserto isto aquae dulces non inueniuntur.
Et sicut filij Israel Aegyptum reliquerunt, & mare rubrum, &
desertum transierunt antequam ad terram promissionis perueni-
rent.

rent: Gi
luptates
tranqui
ris in m
ipso spi
Item est
iugiter p
Tecta p
tur. Item
torura
indomit
amicus
bulation
riam. It
necessita
siliario n
piens: N
inimicu
Ipsi enim
alterum
quos ner
Iosophu
Periculo
Lupus se
ore, qua
animae. M
fermalen
quitaris.
nostrae i
instabile
venit in
Derrabe
facile di
coim ho
quo ad v
silo vi s
gloriae &
monu, r
num. Ibi
demonu
Laquet

rent: sic tenebras ignorantia oportet relinquere, & carnales voluptates contemnere, & ferocitatem deponere antequam ad tranquillitatem conscientia peringamus. Ex parte vero corporis in multis malis sumus. Corpus enim est velut grauis sarcina ipsi spiritui. Sap. 10. Corpus quod corrumpitur aggrauat animam. Item est velut domus ruinosa & perstillans. Prouerb. 19. Tecta iugiter perstillantia, litigiosa mulier, caro scilicet. Eiusdem 27. Tecta perstillantia in die frigoris, & litigiosa mulier comparantur. Item est vt seruus maleuolus. Ecclesiast. 33. Seruo maleuolus tortura & compedes. Et est vt equus indomitus, Eccl. 30. Equus indomitus euadet durus. Et est vt falsus amicus. Eccl. 6. Est amicus secundum tempus suum, & non permanebit in die tribulationis. In eodem: Est amicus qui conuertitur ad inimicitiam. Item: Est amicus socius mentis, & non permanebit in die necessitatis. Item corpus est malus consiliarius. Eccl. 37. A consiliario malo serua animam tuam. Et est hostis domesticus. Sapiens: Nulla pestis efficacior est ad nocendum, quam familiaris inimicus. Ex parte etiam proximorum sumus in multis malis. Ipsi enim impellunt nos ad mortem. Sen. in epist. Inuitum alter alterum tradimus, quomodo autem reuocari ad salutem possunt quos nemo retinet, populus impellit. Interrogatus quidam philosophus, quid esset inimicissimum homini: respondit, Alter homo. Periculosius est homini venire inter homines, quam inter lupos. Lupus solo ore nocet: homo vero non solo ore, nec etiam minus ore, quam lupus nocet. Lupus nocet corpori: homo vero nocet animam. Multi homines sunt velut serpentes igniuomi, ignem infernalem spirantes. Iac. 3. Lingua nostra ignis est vniuersitas iniquitatis. Et paulo post dicitur, quod inflammat rotam natiuitatis nostrae inflammata a gehenna: id est, inflammat vitam nostram instabilem a suggestione diaboli inflammata. Quum aliquis venit inter homines, periculosum est ei & audire & audiri. Ber. Detrahete, vel detrahente audire, quod horum danabilius, non facile dixerim. Item periculosum est & videre & videri: oculi enim hominum quasi vim fascinandi haberent. bona multorum quo ad valorem sepe adnihilant. Ipsi etiam ad modum basilisci, solo visu multos interficiunt: illos scilicet qui sunt cupidi vanae gloriae & vanae laudis. De malis in quibus sumus respectu demonum, require in tractatu de Patientia, ea de Sufferentia terationum. Ibi enim dictum est de deceptionibus & impugnationibus demonum. ¶ Ex parte rerum inferiorum in multis malis sumus. Laquei enim sunt nobis res illae. Vnde verè possumus dicere.

quod

quòd laqueos comedimus, bibimus, & vestimus. Cibo enim & potu & vestibus multis multi à Diabolo capiuntur. Sap. 14. Creatura Dei in odiù facta sunt, & in tentationem animæ hominù, & in mulcipulam pedibus insipientium. Item ad donù scientiæ pertinet cognoscere infirmitatē peccati originalis. Cui infirmitati attestatur corruptio palatū interioris, quæ facit ut mala homini sapiant & bona desipiāt. Sicut enim mala dispositio palatū corporis indicat infirmitatē corporalē sic mala dispositio palatū interioris infirmitatē spirituale. Infirmitas originalis velut lepra est, propter quā aliquis deicitur extra castra electorū, quasi indignus eorum consortio. Vnde qui decedunt nō baptizati, nō admittuntur in ignem purgatorij. Item ad donum scientiæ pertinet cognoscere varias infirmitates spirituales similes infirmitatibus corporalibus, quæ in hominibus inveniuntur. In aliquibus febris spiritualis est, ut in illis qui ardore luxuriæ vexantur. Quæ febris figurata est Io. 4. in febre filij reguli, qui infirmabatur Capharnaū: in villa scilicet pinguedinis. Aliqui paralytici laborāt spirituali, quorū sanatio figurata est in curatione paralytici. Matth. 9. Aliqui melancholia laborāt, qui semper lugubres sunt, habentes seculi tristitiam quæ mortē operatur. 1. ad Cor. 7. Aliqui sunt velut phrenetici, gaudentes quādo esset fiendū. Aliqui spirituali hydropis laborāt, in quibus sitis cupiditatis sedari nō potest, quorū figurā tenet hydropicus, quem dominus sanavit. Luc. 14. Aliqui ad eò incurvati sunt ad bona temporalia, quòd cor suū ad caelestia erigere nō possunt. Quorū infirmitas figurata est in infirmitate mulieris, quæ erat inclinata, nec omnino poterat sursum respicere, quam dominus sanavit. Luc. 13. Aliqui ad modū insanorū se reges aut principes esse credunt, & mirabiliter gaudēt, quia habēt insignia dignitatis vel honoris: quum secundum veritatem contemptibiles sunt, & indigni etiā cibo quo vescuntur. Aliqui ad modum maniacorū trepidāt, ubi trepidandum nō esset. Iob 15. Sonitus terroris in auribus eius: & cum sit pax, ille semper insidias suspicatur. Item ad donù scientiæ pertinet discernere inter vitam veram & non veram, & inter veram mortem & nō veram. Vera mors, est mors gehennæ: & causa eius, scilicet peccatum. Aug. Vera mors est quam homines non timent, separatio animæ à Deo. Vera vita est continuatio animæ cum Deo, vel per gratiam, vel per gloriam. Item ad donum scientiæ pertinet agnoscere breuitatem presentis vite. Iacob. 4. Quid est vita nostra? Vapor est ad modicum patens, & deinceps exterminabitur. Iob 7. Memento quia ventus est vita mea.

mea. Item ad scientiam pertinet agnoscere amaritudinem presentis vitæ. Iob 14. Homo natus de muliere breui viuentis tempore repletur multis miseriis. Eccl. 30. Melior est mors, quam vita amara. Item pericula huius vitæ. Iob 7. Militia est vita hominis super terram. Alia litera habet, tentatio. Scientiæ etiam attribuitur abstinere à malis, & liberari à malis, Iob 17. Secundum aliam literam. Abstinere à malis est scientia. Prou. 11. Iusti autem liberabuntur scientia. Item ad donum scientiæ pertinet discretio maiorum bonorum & minorum. Discretio multis deest, qui habentes zelum Dei non secundum scientiam, minima bona magno amore amplectuntur, maxima negligentes. Donum scientiæ ostendit spiritualem compassionem præferendam esse corporali, & prius occurrendum molestiis & damnis spiritualibus, quam corporalibus: prius pascendas esse animas & vestiendas, quam corpora; & prius ædificandum templum Dei viuum lapidibus viuus, quam templum forinsecum de lapidibus non viuus, & amplius studendum esse decori templi spiritualis quam materialis. Minima tamen bona non esse negligenda. Matt. 23. Hæc oportuit facere, & illa non omittere. Item ad donum scientiæ pertinet agnoscere deceptiones quas bona presentia faciunt amatoribus suis. Credunt enim veram suauitatem esse in eis, cum contrario eos pungant. Vnde dominus vocat eas spinas. Mat. 23. Item credunt veram abundantiam seu sufficientiam esse ex eis, cum contrario eos potius exinaniant. Lucæ 1. Diuites dimisit manos. Item credunt honorem & gloriam ex eis habere, cum contrario eos in seruitutem vilem redigant. Vnde in Psal. vocantur viri diuitiarum, qui nihil inueniunt in manibus suis. Vnde sequitur, Imagines eorum ad nihilum rediges. De distinctione scientiæ à fide, prudentia, consilio, & intellectu, require in tractatu de Fide, cap. de commendatione fidei. Item in tractatu de Prudentia, vbi agit de speciebus Prudentiæ.

De dono Fortitudinis.

PARS VI.

POST donum scientiæ tangendum est de dono fortitudinis, vnde Aug. postquam locutus est de scientia quæ facit homines lucentes, subdit: Inde assurgunt ad fortitudinem, vt mundus eis crucigatur & ipsi mundo. Gal. 6. & toleretur fames sitisque iustitiæ. Postquam aliquis abiicit iugum diaboli per timorem humilitatem, & maluerit portare suauem iugum Christi per pietatem, & agnosces mala huius exilij, iustum gaudium prælegit, ipse est crucifixus sue mortui mundo, & mundus mortuus ei. Ipse nec bona mundi concupiscit, nec mala primescit. Iustitiæ viuere vult, cæ esurit & sitit, & ad cæ-

fortis